

Baz Luhrmann

Han formår at udfolde sit åbenlyse og overvældende talent hinsides god og dårlig smag. Han *tør* en udfordrende og forrygende overfladiskhed - i tragedien og den melodramatiske musical kombineret med storladen og dramatisk patos

Australieren Baz Luhrmann (f. 1962), er bedst kendt som filminstruktør, men har også sat teater- og operaforestillinger op (bl.a. den der blev til filmen *Strictly Ballroom*) og haft mindre roller som skuespiller i filmene *Winter of Our Dreams* (1981) og *The Dark Room* (1982). Hans produktion er lille, markant og med et stort publikum: en romantisk komedie og dansefilm (*Strictly Ballroom*, 1992), en romantisk tragedie (*Romeo + Juliet*, 1996) og en melodramatisk og tragisk musical (*Moulin Rouge*, 2001) - alle karakteriseret ved vel *timet*, højenergisk satire og en spektakulær iscenesættelses- og fortællestil.

Let på tå. *Strictly Ballroom* er en dansefilm à la *Dirty Dancing*, men holdt ud i arms længde, leveret med forrygende energi og morsom overfladiskhed. Scott Hastings (danseren Paul Mercurio) er den lovende unge Ballroom-danser, der er udset til at skulle vinde det næste Pan Pacific danse-Grand Prix. Men til de flestes fortrydelse insisterer han på sine egne - med danseskolelederen Les Kendalls (Peter Whitford) udtryk - "flashy, crowd-pleasing steps", som også hans far engang gjorde det, hvilket moderen aldrig har tilgivet ham. Og det mener danseforbundets despotiske præsident, Barry Fife (Bill Hunter), bestemt heller ikke man må, hvorfor han lader den stadigt mere drikfældige danser og spa-badejer med det

store stivnede smil og pop-hår, Ken Railings (John Hannan), vinde. Scott forlades af sin hysteriske men vinder-minde-dansepartner, Liz (Gia Carides), og i stedet melder den klodsede og fuldstændig umulige Fran (Tara Morice) sig med store briller, storslasket t-shirt og guldsko. Scott opfatter det først som en hån. Men han ændrer tilsyneladende opfattelse, hvilket bliver klart efter en times øvelse, lidt mere øvelse, lidt pænere tøj og - bedst af alt, klassikeren - da hun tager brillerne af og de i den sene aften på balkonen over danseskolen og foran en høj rød neon-reklame for Coca Cola danser til popduetten "Time After Time", alt imens faderen nedenunder og for sig selv danser sine egne besynderlige trin. Fran viser sig at være af spansk familie, hvor de alle kan danse paso doble (en spansk pas de deux), og sammen stiller de to op til mesterskabet. Men moderen, Shirley (Pat Thompson), danseskolelederen Les og forbundspræsident Barry Fife har fundet en ny partner, Tina Sparkle (Sonia Kruger), hvilket Fran selvfølgelig tager fortrydeligt op. Men til slut reddes det hele, da Scott alligevel henter Fran tilbage til dansegulvet ved det store Grand Prix og bryder alle ballroom-regler til publikums store fryd og det afsluttende kys til lyden af filmens anden store hit-sang, "Love is in the Air".

Strictly Ballroom er lige dele Askepot og oprør-gennem-dans historie og helt igenem fortælle-mæssigt stereotyp. Men den

er fantastisk morsom: Frans kiksethed er overgjort ud over enhver nødvendighed, og første gang hun præsenteres væltes hun brutalt omkuld (med en tegnefilmsagtig effektlyd), først af den hysteriske Liz og straks efter af Scott, uden at nogen af dem ænsrer hende. De hårlakerede, afblegede, storsminkede og ensporede danseprima-donnaer, Liz, Tina og moderen Shirley med de stivnede storsmil, der lejlighedsvis krakelerer i hysteriske udbrud, bringer standarddansens velkendte showmimik til nye usmagelige højder. Tilsvarende morsom er den gennemført utroværdige beretning af Barry Fife om dengang Scotts far, han selv og Les var bedste venner, leveret som primitiv og karikeret varieté-teaterforestilling. På den anden side forsøger filmen sig også med mere oprigtige følelsesregistre som det er tilfældet med historien om den forsmåede fader, der ville danse sine egne trin, og - hvilket falder lidt mere tungt - Frans spanske familie, der lever fattigt men oprigtigt i et lille pauvert hus, som nabo til togbanen, og hvor ikke kun faderen (Antonio Vargas) men også den overvægtige moder med blomstret kjole og store fedtede briller må lære Scott at danse paso doble på ægte manér. Men på trods af et par svage øjeblikke lever filmen på sin forrygende energi, løsslupne og ofte satirisk-ondskabsfulde humor, en række flotte (og undertiden sjove) danseoptrin og sin romantiske fortælling. Stilistisk skifter den mellem det æstetiserende (dansen), det voldsomt overdrevne i effektlyde, vidvinkler og rap klipning (de komiske optrin) og det genre-parodierende (f.eks. den pseudo-dokumentariske stil med de involverede i filmens start), træk der alle udmærker sig ved helhjertet overdrivelse og stor underholdningsværdi.

Miami Story. Der kan synes langt fra australsk ballroom-komedie til Shakespeares kendte kærlighedstragedie. I *Romeo + Juliet* (også kaldet *William Shakespeare's Romeo + Julie*) er familierne Montague (Romeos familie) og Capulet (Julies familie) dødsfjender gennem generationer. Da filmen begynder, er Romeo (Leonardo DiCaprio) ulykkeligt forelsket (endnu ikke i Julie), men tropper sammen med de øvrige unge mandlige Montague'er og venen Mercutio (Harold Perrineau) op til kostumefest hos familien Capulet, hvor Romeo og Julie uden at kende hinanden forelskes. Men Romeo genkendes af Julies fætter, Tybalt (John Leguizamo), der sværger hævn. De to elskende bliver i hemmelighed gift. Da Tybalt opsøger Romeo for at dræbe ham, vil Romeo ikke slås, og i forvirringen dræbes Mercutio i stedet. I vrede dræber Romeo samme aften Tybalt, hvorefter han af politiinspektøren, Captain Prince (Vondie Curtis-Hall), forvises fra Verona. Romeo tilbringer natten med Julie og flygter næste dag. Julie skal dog giftes med Guvernørens søn. Efter råd fra præsten tager Julie en gift, der gør at alle tror hende død, mens præsten sender besked til Romeo om sagens rette sammenhæng. Men Romeo får ikke beskeden og tror at Julie er død. Han tager ind til kirken i Verona for at tage sit eget liv ved siden af Julie. Da hun vågner til den døende Romeo, og forstår hvad der er sket, skyder hun sig.

Romeo + Juliet kan ikke beskyldes for at være traditionel klassikerfilmatisering: Shakespeares oprindelige dialog er fastholdt, men handlingen er henlagt til et nutidigt Verona Beach ved Miami med store amerikanske biler, skydevåben, tv-apparater, politihelikoptere og Romeo og hans fætre i hawaiijskorter og en sort Mercutio, der skiftevis optræder som

hårdtslående motherfucker og overgearet hoftevidende og kysmundet drag-dronning, f.eks. i den helt forrygende show-fantasi til festen hos The Capulets. Filmen er skiftevis fortalt som en musikvideo på MTV, som nyhedsindslag i tv, som Tim Burton på forhøjet speed-ration og som mere klassisk, musikunderlagt og billedskøn storfilmæstetik. Det kan undre at Shakespeares blankvers kan overleve, men de mere end klarer sig i forbløffende mundrette leveringer, der giver patos og dramatisk nerve allerede i filmens anslag, hvor de unge fra de to stridende familier mødes på en tankstation. Her udspiller sig et opgør med lån fra både John Woo (den sortklædte spanish, Tybalt, skydende med to revolvere i fart gennem luften i slowmotion) og Sergio Leone (støvlehæle, cigaretter og en musikalsk og morsomt turneret Morricone-pastiche), samt undertiden afviklet i fast motion og med ekspressive effektlyde, der på én gang understøtter komikken og intensiver farligheden, og som ved sin ekstreme grad af stilisering under alle omstændigheder tager opmærksomheden fra de talendes verssmål. Historiens fortæller optræder i begyndelsen og slutningen og er gjort nutidig i skikkelse af en sort, kvindelig tv-speaker, der fortæller om de to unges tragiske død og de to familiers blodige fejde, hvilket dramatiseres med billeder af maskingeværbevæbnede soldater i helikoptere og voldelige gadeoptøjer, der for den globale tv-seer kan lede tankerne hen på 90'ernes raceuroligheder i L.A.

Dette intertekstuelle samtidshype komplementeres af kærlighedshistorien i skiftevis smukke og lyrisk-manierede iscenesættelser på grænsen af for-meget, der giver replikker og kurtiseringen en koreografisk kvalitet, og siden dramatisk patos til Wagner-lyd (*Tristan und Isolde*): de to

ser første gang hinanden til maskerade-festen gennem et akvarium, hun ikklædt englevinger og han i ridderrustning, og kysser siden i familiens udendørs svømmebassin (i øvrigt kaldet The Globe) samt i forbindelse med en hel del kravlen op og ned ad lysbehængt vedbend under Julies balkon, og - mest overgjort - deres fælles dødsleje i kirken flankeret af de mange neonkors. Og bortset fra en hæsligt overspillet scene af en hulkende Leonardo DiCaprio, da han får at vide at Julie er død, er det mest imponerende at dette umådeholdne filmiske festfyrværkeri i alle retninger alligevel giver indtryk af helhed og konsekvens.

Cancan-melodrama. Foreningen af det opera-agtigt overgjorte og den markante stilistiske mangfoldighed leveret med medrivende energi og udtrykskraft præger også Luhrmanns nyeste film, musicalen *Moulin Rouge* (2001). Den fortæller i et hallucineret flashback fra Paris omkring 1900 en kærlighedshistorie, som udspiller sig mellem den unge digter Christian (Ewan McGregor) og den mere erfarne Satine (Nicole Kidman), der er den smukke og eksklusive hovedattraktion på det berømte forlystelsessted Moulin Rouge. Det er ikke mindst her filmens mange spektakulære optrin foregår, befolket af cancan-dansende piger, af ældre, fede og svedglinsende mandlige gæster med penge på lommen samt af excentriske bohemer og kunstnere, herunder også maleren Toulouse-Lautrec (John Leguizamo). Kærligheden må dog bukke under for en kombination af ejeren, Zidlers (Jim Broadbent), drøm om at omdanne Moulin Rouge til et respektabelt teater, Satines drøm om ikke bare at være prostitueret sangerinde men teaterskuespillerinde og barske økonomiske realiteter og

Romeo + Julie

mandligt begær, idet en rig greve (Richard Roxburgh) vil indskyde penge i projektet såfremt han også får stedets kronjuvel, Satine, med i købet. Christian skal skrive teatrets første stykke, "Spectacular Spectacular", en titel der ikke kun betegner forlystelsesstedet, men som på alle måder betegner filmens svimlende stilistiske, scenografiske og koreograferede extravaganza realiseret med en frenetisk energi, der synes at slå alle hidtidige rekorder for overgjorthed.

Og *Moulin Rouge* er da også en musical. Personerne slår undertiden over i poplyrisk tale og bryder derefter ud i sang i en række samlinger og omskrivninger af populærmusik, der hovedsagelig spænder fra 1960'erne til 90'erne. Stings "Roxanne"

forvandles til en tango, Satines præsentationsnummer blander Marilyn Monroes hitsang "Diamonds Are a Girl's Best Friend" og Madonnas "Material Girl" (og hermed skulle de kulturhistoriske paralleler mellem diverse kvindelige ikoner i showbiz fra århundredeskiftets Paris til det 20. århundredes Hollywood vel være intoneret!), og ét af filmens musikalske hovednumre blander rask væk lyriske stumper af The Beatles, U2, Dolly Parton, Elton John, Bernie Taupin m.fl.. Men filmen er også melodrama af den tragiske slags. Satine må fravælge Christian for at beskytte ham mod den jaloux greve, og - som om dette ikke var nok - dør hun siden af tuberkulose. Men tragedien er realiseret som et festfyrværkeri, en over-

dådig og overgjort energiudladning, der må tage pusten fra de fleste. Luhrmanns varemærke er energi, og dén leveres i varianterne stor, større, størst.

Igen demonstrerer Luhrmann, at han formår at udfolde sit åbenlyse og overvældende talent hinsides god og dårlig smag.

Han *tør* en udfordrende og forrygende overfladiskhed (i tragedien og den melodramatiske musical kombineret med storladet og dramatisk patos), som både tilbyder overraskelser og den forunderlige glæde ved at genkende noget, som alligevel ikke er helt sig selv.

Birger Langkjær

Filmografi

- 1992 Strictly Ballroom
- 1996 Romeo + Julie (William Shakespeare's Romeo + Juliet)
- 2001 Moulin Rouge